

การประเมินคุณภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

เอกสารนี้เทศทางไกล
พศจิกายน 2555

ดุสิต หังเสวก
ศน.สพป.นครปฐม เขต1

สืบเนื่องจากการที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แจ้งว่าในปีการศึกษา 2555 มีนโยบายการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพผู้เรียน เฉพาะชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3 ในด้านความสามารถทางภาษา (Literacy) ความสามารถทางการคิดคำนวณ (Numeracy) และความสามารถเชิงเหตุผล (Reasoning ability) ซึ่งแตกต่างจากรูปแบบการ ประเมินในปีการศึกษาที่ผ่านมา

การจัดสอบดังกล่าว ไม่ได้ดำเนินการนอกเหนือจากหลักสูตร เพียงแต่เปลี่ยนแนวทางในการ ตรวจสอบความรู้ความสามารถ และใช้ข้อสอบต่างจากเดิม ไม่มีอะไรน่ากังวลเลยถ้ากระบวนการ จัดการเรียนรู้ของคุณครูเป็นไปตามมาตรฐานและตัวชี้วัด

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาให้ดีจะเห็นว่าพื้นฐานความสามารถทางภาษาเป็นเรื่องที่สำคัญ เพราะจะเป็นพื้นฐานในการนำไปสู่การเรียนรู้ในวิชาหรือทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยมีภาษาไทยเป็น หลัก ดังนั้นทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เรียนจะต้องได้รับการ พัฒนาและตรวจสอบคุณภาพ เพราะเมื่อผู้เรียนมีความสามารถในด้านการใช้ภาษาไทยทุกทักษะแล้ว ก็จะเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ดังที่กล่าวแล้ว และเพื่อให้ความสามารถทางภาษาประสบผลสำเร็จครู ที่จัดการเรียนรู้ทุกวิชาต้องให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนไปด้วย

หากจะกล่าวถึงเกณฑ์การประเมินคุณภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในครั้งนี้ตามที่ สพฐ. แจ้งหากไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลงก็จะประเมิน 3 ด้านคือ

ด้านความสามารถทางภาษา (Literacy) หมายถึงความสามารถในการอธิบายความหมาย จากเรื่องที่อ่านในสื่อประเภทต่างๆ คาดคะเนเหตุการณ์ เขียนสรุปเรื่องราว และข้อคิดจากการอ่าน เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน วิเคราะห์ และสื่อสารแสดงความคิดเห็นได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และ สร้างสรรค์

ด้านความสามารถในการคิดคำนวณ (Numeracy) หมายถึงความรู้ ความเข้าใจ และการใช้ ทักษะการคิดคำนวณ ความคิดรวบยอด และทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ในสถานการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน

ด้านความสามารถเชิงเหตุผล (Reasoning ability) หมายถึงความสามารถในการใช้ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนรู้ ไปอธิบาย จำแนก เปรียบเทียบ เลือก ตีความ จัดกลุ่ม ตรวจสอบ ให้ข้อคิด วางแผน ออกแบบ เพื่อลงข้อสรุปตัดสินใจแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน และ สร้างสรรค์ความรู้ใหม่ได้อย่างถูกต้องบนพื้นฐานของข้อมูล หลักการ เหตุผลทางวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และการดำเนินชีวิต อย่างมีคุณธรรมและจริยธรรม

ในส่วนของความสามารถด้านภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หากพิจารณาจากร่างนิยามและ ความหมาย (เอกสารแนบท้าย) ก็จะพบประเด็นสำคัญที่ผู้เรียนต้องทำให้ได้คือการสรุปใจความสำคัญ การอธิบาย การวิเคราะห์ การแสดงความคิดเห็น ฯลฯ จะเห็นได้ว่าเรื่องเหล่านี้จำเป็นต่อการเรียนรู้ใน ทุกเรื่อง ถ้าจะเทียบกับสมัยก่อนก็คล้ายกับ “การอ่านเอาเรื่อง” แล้วต่อยอดด้วยกระบวนการคิด

สรุปก็คือในการรับสารด้วยการอ่าน คำตอบที่น่าจะได้จากการอ่านคืออ่านแล้วรู้ อ่านแล้ว เข้าใจว่าเป็นเรื่องอะไร มีใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร ทำไม ผลเป็นอย่างไร ฯลฯ

แล้วต่อยอดเพิ่มเติมด้วยคำถามที่ใช้กระบวนการคิด เช่น เหตุการณ์ต่อไปน่าจะเป็นอย่างไร ได้ข้อคิดอะไร จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร เห็นด้วยหรือไม่เพราะอะไร เป็นต้น

ตัวอย่างข้อความที่ให้นักเรียนอ่าน

ชายคนหนึ่งเป็นคนขี้เหนียว เขามักเอาสมบัติฝังดินไว้รอบๆบ้าน ไม่ยอมนำมาใช้จ่ายให้เกิดประโยชน์ ต่อมาเขาได้ขายสมบัติทั้งหมด แล้วนำไปซื้อทองคำฝังดินไว้ที่บ้าน แล้วหมั่นไปดูทุกวัน คนใช้ผู้หนึ่งสงสัยจึงแอบตามไปดูที่บ้าน แล้วก็ขุดเอาทองคำไปเสีย ชายแก่มาพบหลุมที่ว่างเปล่าในวันต่อมาก็เสียใจ ร้องไห้ร้องไห้ไปบอกเพื่อนบ้าน เพื่อนบ้านจึงแนะนำว่า “ ท่านก็เอาก่อนอิฐใส่ในหลุม แล้วคิดว่าเป็นทองคำสิ เพราะถึงอย่างไรท่านก็ไม่เอามาใช้อยู่แล้ว”

จากข้อความดังกล่าวครูสามารถนำไปตั้งเป็นคำถามได้หลายลักษณะ เช่น

1. ตั้งคำถามแบบเลือกตอบ

คำถาม คำว่า “ขี้เหนียว” มีความหมายตรงข้าม กับคำใด

- ก. ฟุ่มเฟือย
- ข. โลภมาก
- ค. ตระหนี่
- ง. ประหยัด

คำถาม คำพูดของเพื่อนบ้าน มีจุดประสงค์ใด

- ก. ชื่นชม
- ข. ตักเตือน
- ค. ประชดประชัน
- ง. แสดงความยินดี

2. เขียนตอบ เช่น

- ให้นักเรียนเขียนแผนภาพโครงเรื่อง
- นักเรียนคิดว่าข้อคิดจากเรื่องที่อ่านจะนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างไร

อย่างที่ผมได้กล่าวแล้วในตอนต้นว่า ความสามารถทางภาษาสามารถใช้ได้กับการเรียนการสอนทุกครั้ง ขณะนี้กำลังรวบรวมเรื่องที่จะใช้เป็นสื่อฝึกเพื่อส่งให้ครูได้ใช้ จุดมุ่งหมายไม่ใช่เพื่อทดสอบนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 นะครับ ใช้ตรวจสอบความสามารถของนักเรียนต่างหาก แต่ถ้าจะใช้ตัวก่อนสอบก็ไม่เห็นเป็นอะไรนี่นา.....เปิดหน้าต่อไปศึกษาร่างนิยามต่างๆ ไปก่อน ถ้า สพฐ. จะปรับก็ไม่น่าจะหลุดประเด็นหลักๆ มากนัก.....ขอให้มีความสุขนะครับ

(ร่าง)

ความสามารถด้านภาษา (Literacy)

นิยามความหมาย

ความสามารถด้านภาษา (Literacy) หมายถึง ความสามารถในการอ่าน เพื่อรู้ เข้าใจ วิเคราะห์ สรุปสาระสำคัญ ประเมินสิ่งที่อ่านจากสื่อประเภทต่างๆ รู้จักเลือกอ่านตามวัตถุประสงค์ นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และการอยู่ร่วมกันในสังคม ใช้การอ่านเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต และสื่อสาร เป็นภาษาเขียนได้ถูกต้องตามหลักการใช้ภาษาและอย่างสร้างสรรค์

ความสามารถด้านภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

สามารถอธิบายความหมายจากเรื่องที่อ่านในสื่อประเภทต่างๆ คาดคะเนเหตุการณ์ เขียน สรุปเรื่องราว และข้อคิดจากการอ่านเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน วิเคราะห์ และสื่อสารแสดงความคิดเห็นได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และสร้างสรรค์

คำอธิบายขยายความ

๑. อธิบายความหมายจากเรื่องที่อ่าน หมายถึง ความสามารถในการขยาย เพิ่มเติมความรู้ หรือข้อคิดเห็นที่ได้จากการอ่านเรื่องที่เหมาะกับระดับชั้นเรียนและตามความสนใจของนักเรียน โดยการตอบคำถามด้วยการเขียนหรือด้วยวิธีการสื่อสารอื่นๆ ได้อย่างถูกต้องชัดเจน

๒. สื่อประเภทต่างๆ หมายถึง สิ่งที่น่าเสนอเรื่องราวและข้อมูลต่างๆ ที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน ทั้งที่เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งนำเสนอข่าวและเหตุการณ์ประจำวัน นิทาน เรื่องเล่าสั้นๆ บทเพลง บทร้อยกรอง และสาระความรู้จากบทเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย และกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ

๓. คาดคะเนเหตุการณ์ หมายถึง ความสามารถในการคิดคาดเหตุการณ์ เวลา ระยะทาง และผลที่อาจจะเกิดขึ้น โดยใช้ความรู้ ประสบการณ์จากการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน สนับสนุนได้อย่างสมเหตุสมผล

๔. สรุปใจความสำคัญ หมายถึง ความสามารถในการจับใจความสำคัญจากการอ่าน ที่เหมาะสมกับระดับชั้นเรียนและสื่อสารให้เข้าใจเรื่องราว เหตุการณ์ในเรื่องต่างๆ ได้ถูกต้อง สมบูรณ์ และชัดเจน

๕. ข้อคิด หมายถึง ความสามารถในการสรุปแนวคิดและแปลเจตนาของผู้เขียนเรื่องที่อ่าน และเขียนสรุปเรื่องที่อ่านด้วยการใช้ถ้อยคำภาษาของตนเอง

๖. นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน หมายถึง นำข้อมูล เรื่องราว ข้อคิดต่างๆ ไปประยุกต์ใช้ โดยเลือกให้เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิต ทั้งในการตัดสินใจ การแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับ เหตุการณ์และระดับชั้นเรียน

๗. วิเคราะห์ หมายถึง แยกข้อเท็จจริง ความคิดเห็น และส่วนประกอบต่างๆ ในเรื่อง ที่อ่านได้ถูกต้อง

๘. **สื่อสาร** หมายถึง ความสามารถในการใช้ถ้อยคำภาษาอย่างถูกต้อง และเหมาะสมกับระดับชั้นเรียน เพื่อแสดงความรู้ในสิ่งที่อ่านให้คนอื่นเข้าใจตรงตามวัตถุประสงค์ในการสื่อสาร

๙. **ความคิดเห็น** หมายถึง ความคิดที่เกิดขึ้นจากข้อความที่อ่าน โดยใช้กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลเหมาะสมกับวัยและพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ของนักเรียนแต่ละคน

๑๐. **สร้างสรรค์** หมายถึง ความสามารถในการสื่อสารที่แสดงถึงความสามารถด้านภาษาของนักเรียนสมเหตุผลผลและเป็นความคิดที่แปลกใหม่ มีคุณค่า

ความสามารถด้านคิดคำนวณ (Numeracy)

นิยามความหมาย

ความสามารถด้านคิดคำนวณ (Numeracy) หมายถึง ความรู้ความเข้าใจ และการใช้ทักษะการคิดคำนวณ ความคิดรวบยอด และทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ในสถานการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน

ความสามารถด้านคิดคำนวณ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

สามารถบวก ลบ คูณ หาร และบวก ลบ คูณ หาร ระคน ของจำนวนนับไม่เกินหนึ่งแสนและศูนย์ เกี่ยวกับการเปรียบเทียบและคาดคะเนความยาว น้ำหนัก ปริมาตร และความจุ เงิน และเวลา บอกชนิดของรูปเรขาคณิตสองมิติที่เป็นส่วนประกอบของรูปเรขาคณิตสามมิติ บอกจำนวนและหาความสัมพันธ์ในแบบรูปที่มีรูปร่างขนาดหรือสีที่สัมพันธ์กันสองลักษณะ อ่านข้อมูลจากแผนภูมิรูปภาพ และแผนภูมิแท่ง และนำความรู้ทางคณิตศาสตร์ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ให้เหตุผลประกอบการตัดสินใจและสรุปได้อย่างเหมาะสม ใช้ภาษาและสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ในการสื่อสาร การสื่อความหมายและการนำเสนอได้อย่างถูกต้องและเชื่อมโยงความรู้ต่างๆ ในคณิตศาสตร์ และเชื่อมโยงคณิตศาสตร์กับศาสตร์อื่นๆ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

ความสามารถด้านเหตุผล (Reasoning Ability)

นิยามความหมาย

ความหมายเชิงเหตุผล (Reasoning Ability) ความสามารถในการใช้ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ ที่ได้จากการเรียนรู้ไปวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า ตัดสินใจ แก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน และสร้างสรรค์ความรู้ใหม่บนพื้นฐานของข้อมูล หลักการ เหตุผลทางวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณธรรมและจริยธรรม

ความสามารถด้านเหตุผล ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

ความสามารถในการใช้ความรู้ ทักษะและประสบการณ์ ที่ได้จากการเรียนรู้ไปอธิบาย จำแนก เปรียบเทียบ เลือกรับผิดชอบ จัดกลุ่ม ตรวจสอบ ให้ข้อคิด วางแผน ออกแบบ เพื่อลงข้อสรุปตัดสินใจ แก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน และสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ ได้อย่างถูกต้องบนพื้นฐานของข้อมูล หลักการ เหตุผลทางวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และการดำเนินชีวิต อย่างมีคุณธรรมและจริยธรรม